

Sygn. akt III UK 114/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiryło (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania Z. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 lutego 2015 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 marca 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 kwietnia 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wnioskodawcy Z. K. prawa do emerytury w obniżonym wieku wskazując, że wnioskodawca nie udowodnił posiadania pełnych 15 lat pracy w warunkach

szczególnych przypadających przed dniem 1 stycznia 1999 r. Organ rentowy uznał za udowodniony okres pracy w tych warunkach wynoszący tylko 10 lat 7 miesięcy i 26 dni. Nie uznał natomiast szczególnych warunków pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w Kółku Rolniczym w K. na stanowisku trakowego od 17 czerwca 1983 r. do 30 września 1990 r. wskazując, że stanowisko pracy podane przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 13 marca 2012 r. nie odpowiada przepisom Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku ani przepisom resortowym.

Na skutek odwołania ubezpieczonego Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2013 r. odwołanie wnioskodawcy oddalił. Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca był zatrudniony w Kółku Rolniczym w okresach od 17 czerwca 1983 r. do 15 listopada 1986 r. i od 1 stycznia 1989 r. do 30 września 1990 r. na stanowiskach trakowego i kierowcy ciągnika. Wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku trakowego, lecz z uwagi na małą ilość pracowników wykonywał w tartaku wszystkie potrzebne prace. Wnioskodawca pracował przy ładowaniu kłoców na wózek i przewożeniu ich do hali traka, obsługiwał trak, układał tarcice na wózek i przewoził na plac, układał tarcicę na placu, wywoził trociny, ostrzył piły na szlifierce, dokonywał naprawy traka w razie awarii, obcinał tarcicę na cyrkularce. W tartaku nie było żadnych maszyn ani urządzeń służących do przenoszenia kłoców z miejsca ich położenia na wózek. Kloce były przetaczane na wózek ręcznie, a następnie wózkiem szynowym ręcznie popychanym przewożone do hali traku, gdzie były również ręcznie przetaczane ponownie na wózek podawczy przy traku, a następnie ręcznie podciągane do traku do momentu ich uchwycenia przez walce posuwowe. Trociny były wynoszone ręcznie, bądź wywożone taczkami i składane w pryzmy na placu. Trak był wyposażony w 12 pił, które były codziennie wyciągane z ram i ostrzone ręcznie na ostrzałce elektrycznej. Ostrzenie zajmowało przeciętnie od 1 godziny do dwóch godzin. Wszyscy pracownicy tartaku, w tym wnioskodawca wykonywali wszystkie wymienione wyżej prace. Pracodawca wystawił wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych z dnia 13 marca 2012 r., w którym stwierdził, że wnioskodawca wykonywał prace operatora traku, robotnika transportowego i przeładunkowego drewna oraz ostrzenie pił, które zaliczył do prac

wymienionych w dziale VIII poz. 1 pkt 1, 2 i 3 wykazu A stanowiącego załącznik do Uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych z dnia 14 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych kółek rolniczych. Według Sądu pierwszej instancji stanowisko organu rentowego kwestionujące to świadectwo jest uprawnione, gdyż, zawiera ono niezgodne z rzeczywistością stwierdzenie okresu zatrudnienia wnioskodawcy, ponieważ, jak to wynika z ustaleń dokonanych przez Sąd wnioskodawca nie pracował w całym okresie wskazanym w świadectwie, tylko w okresach od 17 czerwca 1983 r. do 15 listopada 1986 r. i od 1 stycznia 1989 r. do 30 września 1990 r., a w międzyczasie korzystał z wypłat świadczenia rehabilitacyjnego oraz renty z tytułu niezdolności do pracy. Nadto świadectwo wymienia różne prace wykonywane przez wnioskodawcę, lecz dokonuje ich kwalifikacji tylko według Działu VIII poz. 1 wykazu A stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, tj. ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie. Z wykazu A stanowiącego załącznik do Uchwały nr 24 Zarządu Krajowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych z dnia 14 czerwca 1983 r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w jednostkach organizacyjnych Kółek rolniczych wynika, że pracę wymienioną w poz. 1 działu VIII wykonują: ładowacz, robotnik przeładunkowy i operator maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego. W świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych pracodawca stwierdził, że wnioskodawca wykonywał wszystkie trzy wyżej wymienione prace, co nie odpowiadało rzeczywistości, bowiem z ustaleń faktycznych wynika, że w tartaku nie było żadnych maszyn, urządzeń i sprzętu przeładunkowego, a zatem wnioskodawca nie mógł wykonywać pracy operatora tego sprzętu. Zasadniczym powodem odmowy świadectwu waloru dowodowego jest ustalenie, że praca wnioskodawcy wykonywana w tartaku nie była ograniczona do czynności załadunkowych i wyładunkowych, gdyż przeprowadzone postępowanie odwoławcze wykazało, że wnioskodawca wykonywał nie tylko prace transportowe tylko wszystkie potrzebne do funkcjonowania tartaku, tj. obsługiwał

trak, cyrkularkę, wykonywał czynności naprawcze i konserwacyjne przy tych urządzeniach, ostrzył piły, wynosił trociny. Z wymienionych czynności do prac wykonywanych w warunkach szczególnych należy praca ostrzarza, którą w tartaku wykonywano codziennie przez godzinę, a najdłużej dwie godziny. Pozostałe czynności nie należą do prac wykonywanych w warunkach szczególnych. Z treści opinii biegłego z zakresu BHP wynika, że czynności należące do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie zajmowały wnioskodawcy więcej niż 30% do 40% codziennego czasu pracy. Dokładne ustalenie tej okoliczności nie jest możliwe, lecz z zebranego materiału dowodowego wynika, że obsługa traka i cyrkularki, czynności porządkowe w tartaku, usuwanie trocin oraz czynności pomocnicze i konserwacyjne przy traku stanowiły istotną część zakresu obowiązków wnioskodawcy, co uniemożliwia przyjęcie, że wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych, bo prace wymienione w wykazie A uznaje się za wykonywane w szczególnych warunkach, jeżeli pracownik wykonuje je stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wnioskodawca nie wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy czynności załadowniczych i wyładowniczych oraz ostrzenia pił i dlatego brak jest podstaw do zaliczenia okresów jego pracy w tartaku do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Jako podstawę prawną swojego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Na skutek apelacji ubezpieczonego Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (pkt I) zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 kwietnia 2012 r., w ten sposób, że przyznał Z.K. prawo do emerytury poczynając od dnia 20 kwietnia 2012 r.; (pkt II) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz wnioskodawcy kwotę 120 zł - tytułem zawrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd wskazał, że z ustaleń dokonanych przez Sąd pierwszej instancji i nie kwestionowanych przez wnioskodawcę jak i organ rentowy wynikało, że wnioskodawca posiada wymagany staż emerytalny, osiągnął wiek 60 lat życia w dniu 20 kwietnia 2012 roku oraz legitymował się koniecznym do dnia 31 grudnia

2012 r. warunkiem rozwiązania stosunku pracy (w dacie złożenia wniosku emerytalnego aż do chwili wyrokowania pobierał rentę z tytułu nie - zdolności do pracy). Kwestią sporną pomiędzy stronami było posiadanie przez wnioskodawcę na dzień 1 stycznia 1999 r. co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych opisanych w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze wraz z załącznikiem do tego rozporządzenia. Zdaniem Sądu w powyższym zakresie ocena prawna dokonana przez Sąd pierwszej instancji do trafnych nie należy. Jednoznacznie z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że wnioskodawca pracował przy ładowaniu kłoców na wózek i przewożeniu ich do hali traka, obsługiwał trak, układał tarcice na wózek i przewoził na plac, układał tarcicę na placu, wywoził trociny, ostrzył piły na szlifierce, dokonywał naprawy traka w razie awarii, obcinał tarcicę na cyrkularce. Z tych prawidłowo poczynionych ustaleń wynikało, że praca wnioskodawcy może zostać zaszeregowana jako objęta wykazem A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze dział VI pozycja 1 jak i też w dziale VIII pozycja 1. Pierwsza z podanych pozycji wymienia jako czynności w warunkach szczególnych pracę drwali. W zarządzeniu Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk pracy, w których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przy tej pozycji wymienia się prace: drwała, drwała operatora maszyn i urządzeń leśnych, pilarza (wyrzynacz drewna okrągłego). Istotne dla niniejszej sprawy jest wskazanie pracy pilarza. Nazwa tego stanowiska pracy nawiązuje do urządzenia, którym posługuje się osoba wykonująca pracę pilarza. Tym urządzeniem jest pilarka czyli obrabiarka do drewna wyposażona w różnego rodzaju piły maszynowe. Wśród pilarek jest między innymi pilarka ramowa służąca do rozpiłowywania (przecierania) kłód na tarcicę, której istotą polega na pracy pił prostych napiętych w ramie wykonującej ruch posuwisto-zwrotny (definicje zawarte w Encyklopedii Popularnej PWN z 1998 r. tom 7, s. 211). Powyższe wskazuje, że pilarzem - wyrzynaczem drewna okrągłego jest również osoba obsługująca trak zwana popularnie od nazwy używanej pilarki

trakowym. Tym samym czynności trakowego podejmowane przez wnioskodawcę winny być uznane za pracę w warunkach szczególnych. Przeszkodą dla tego typu ustaleń nie są fakty wskazujące na wykonywanie przez wnioskodawcę prac opisywanych jako układanie tarcicy, wywożenie trocin czy naprawy traka w razie awarii oraz obcinanie (docinanie) tarcicy na cyrkularce. Wymienione czynności porządkujące i naprawcze są związane z pracą pilarza - trakowego. Usunięcie uzyskanego produktu (tarcica) czy też pozostałości z jego produkcji (trociny) jak i docinanie tarcicy na cyrkularce - stanowiącej w rzeczywistości pilarkę tarczową służącą do obróbki drewna okrągłego, tarcicy i elementów drewnianych (opis zaczerpnięty z Encyklopedii Popularnej PWN jw.) oraz naprawa awarii urządzenia w czasie posługiwania się nim niewątpliwie należy do czynności immamentnie związanych z podstawową pracą pilarza - trakowego i nie może powodować uznania braku wykonywania pracy w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy i stale. Odnosząc się do zasadniczego zarzutu zawartego w treści wywiedzionej apelacji polegającego na zakwestionowaniu przez wnioskodawcę zawartości opinii biegłego, Sąd zarzut ten podzielił. Opinia była pobieżna nie wskazując nawet pozycji pozwalającej na kwalifikowanie jako pracy w warunkach szczególnych czynności ostrzenia noży. Nie sposób było na jej podstawie czynić wiążących ustaleń. Mając na uwadze, że kwestia prawidłowego zakwalifikowania pracy jako mieszczącej się w określonych zapisach prawnych, to domena Sądu orzekającego, w sprawie nie zachodziła konieczność przeprowadzania tego typu dowodu ze względu na brak istnienia niejasności opisów czynności podejmowanych przez wnioskodawcę. Sąd wskazał, że definicja ustawowa pojęcia prawnego „pracy w szczególnych warunkach” zawarta w przepisie art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznaje za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. W ust. 4 tej normy prawa określono konieczność sięgnięcia do przepisów dotychczasowych w celu ustalenia zarówno wieku emerytalnego jak i stanowisk uznanych za spełniających warunki szczególnego zatrudnienia. W ocenie Sądu nie można rozpatrywać zapisów

zawartych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w oderwaniu od ustawowej definicji pracy w warunkach szczególnych. Mając powyższe na uwadze orzekł jak w sentencji.

Organ rentowy wniósł na wyżej wskazany wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 20 marca 2014 r. skargę kasacyjną, zaskarżając w całości powyższe orzeczenie. W skardze kasacyjnej jako podstawy naruszenie prawa materialnego wskazał: art. 32 ust. 4 i art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), w zw. z § 1 ust. 1 i Wykazem A, Działu VI, poz. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że w pojęciu „prace drwali” mieści się praca polegająca na obsłudze pilarki ramowej, potocznie nazywanej trakiem, podczas gdy prawidłowym jest przyjęcie, że określenie to obejmuje jedynie prace wykonywane przez drwali (ewentualnie pilarzy) w lesie, Skutkiem błędnej wykładni było wadliwe zastosowanie omawianego przepisu i uznanie, że wnioskodawca posiada wymagany do przyznania emerytury okres pracy w szczególnych warunkach. W oparciu o tak sformułowane zarzuty, wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temuż sądowi do ponownego rozstrzygnięcia - ewentualnie - uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty poprzez oddalenie apelacji wywiedzionej przez powoda oraz zasądzenie na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ma uzasadnione podstawy. Należy przypomnieć, że art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprowadza jako kryterium dyferencjacji wieku emerytalnego - określonego w art. 27 tego aktu dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1

stycznia 1949 r. na co najmniej 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn - rodzaj wykonywanej pracy (tj. szczególne warunki, w jakich jest ona świadczona lub szczególny jej charakter), narażający na szybsze zrealizowanie się ryzyka emerytalnego z powodu wcześniejszej, niż powszechnie, utraty sprawności psychofizycznej pracownika. Brzmienie powołanego przepisu nie pozostawia bowiem wątpliwości, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego przysługuje jedynie osobom wykonującym owe prace w ramach pracowniczego zatrudnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2004 r., II UK 246/03, OSNP 2004 nr 20, poz. 358; z dnia 25 stycznia 2005 r., I UK 142/04, OSNP 2005 nr 17, poz. 272; z dnia 29 czerwca 2005 r., I UK 300/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 94 i z dnia 8 maja 2008 r., I UK 354/07, MPP 2008 nr 10). Wprawdzie ust. 2 cytowanego artykułu zawiera definicję (pojęcie) pracownika zatrudnionego w szczególnych warunkach stanowiąc, iż jest nim pracownik zatrudniony przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne bądź otoczenia, lecz uregulowania omawianego artykułu nie precyzują szczegółowych przesłanek nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku. Artykuł 32 ust. 4 ustawy odsyła w tej materii do dotychczasowych przepisów, którymi są przepisy rangi ustawy lub wydane na mocy delegacji ustawowej (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNP 2002 nr 10, poz. 243). Aktem prawnym normującym tę problematykę jest rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Jak zauważył Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 czerwca 2004 r., P 17/03 (OTK-A 2004 nr 6, poz. 57), odesłanie to powinno być odczytywane jako kierujące do rozporządzenia w zakresie, w jakim chodzi o ustalenie kwestii wskazanych w art. 32 ust. 4 ustawy, tj. wieku emerytalnego, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 tego artykułu przysługuje prawo do emerytury.

Przepisy § 2 ust. 1, § 3 i § 4 ust. 1 rozporządzenia kreują zaś dla pracownika, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, następujące przesłanki nabycia prawa do przedmiotowego świadczenia:

1) osiągnięcie wieku emerytalnego, wynoszącego 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,

2) posiadanie wymaganego okresu zatrudnienia, określonego w odniesieniu do kobiet na 20 lat a do mężczyzn na 25 lat i

3) legitymowanie się co najmniej 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

W rozpoznawanej sprawie jest sporne, czy wnioskodawca zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Kółku Rolniczym w okresach od 17 czerwca 1983 r. do 15 listopada 1986 r. i od 1 stycznia 1989 r. do 30 września 1990 r. na stanowiskach traktowego i kierowcy ciągnika, wykonujący czynności polegające na: ładowaniu kłoców na wózek i przewożeniu ich do hali traka, obsługiwał trak, układał tarcice na wózek i przewoził na plac, układał tarcicę na placu, wywoził trociny, ostrzył piły na szlifierce, dokonywał naprawy traka w razie awarii, obcinał tarcicę na cyrkularce, wykonywał czynności określone w wykazie A, Dziale VI. poz. 1 W leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym załącznika do rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – „Prace drwali” oraz prace z Działu VIII. W transporcie i łączności, określone pod pozycją 1, jako „Ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie”.

W związku z tym wymaga podkreślenia, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia

Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego.

Sąd drugiej instancji zaliczył zajmowane przez ubezpieczonego stanowisko trakowego i kierowcy ciągnika w Kółku Rolniczym łącznie do stanowiska wykonywania czynności określonych w wykazie A, dziale VI poz. 1 oraz dziale VIII poz. 1 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – „Prace drwali” oraz „Ciężkie prace ładunkowe i wyładunkowe oraz przeładunek materiałów sypkich, pylistych, toksycznych, żrących lub parzących w transporcie”. Sąd drugiej instancji nie przeanalizował, czy świadczenie pracy w Kółku Rolniczym miało charakter pracy odpowiadający działowi VI lub działowi VIII, to jest pracy w leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym oraz transporcie i łączności. Ponadto nie dokonał oceny, czy praca ubezpieczonego mogła być w ogóle kwalifikowana jednocześnie z dwóch działów gałęzi przemysłu. Można się jedynie domyślać, że powyższe kwestie, w ocenie Sądu drugiej instancji, nie miały znaczenia prawnego, a zamiarem ustawodawcy nie było zawężenie wykazu prac wyłącznie do konkretnych gałęzi przemysłu, ale ich usystematyzowanie.

W ocenie Sądu Najwyższego tak zwany „branżowy charakter pracy w warunkach szczególnych” ma zasadnicze znaczenie. Przyznając zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach cytowanemu rozporządzeniu Rady Ministrów warto podkreślić, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia, wyodrębnienie owych prac ma charakter stanowiskowo – branżowy, jedynie dział XIV odnosi się do prac różnych, nie związanych z konkretną branżą przemysłu. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki, w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (niepublikowany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10).

Bez ustalenia powyższej kwestii Sąd drugiej instancji nie mógł dokonać właściwej kwalifikacji wykonywanej przez ubezpieczonego pracy trakowego i kierowcy ciągnika w Kółku Rolniczym. Naruszył tym przepisy § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze i załącznika do cytowanego rozporządzenia, a w konsekwencji tegoż - naruszył także art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odsyłający do rozporządzenia przy ustalaniu szczegółowych przesłanek nabycia prawa do emerytury z obniżonego wieku, o jakim stanowi ust. 1 tego artykułu.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

